

Област Перник

▶ Население (2016)	124 613
▶ Територия (кв.км)	2394,2
▶ Брой на населените места	172
▶ Дял на населението в градовете (%)	78,6

Общ преглед

Брутният вътрешен продукт на човек в областта все още е двойно по-нисък от средния за страната. Въпреки това доходите остават по-високи основно заради всекидневната трудова миграция на населението към столицата. Изключително голям дял от хората са със средно образование. Перник остава сред областите със сравнително слаба инвестиционна активност. Усреднените размери на местните данъци и такси в общините от област Перник като цяло са по-благоприятни от средните за страната. Оценките за работата на местната администрация са сравнително ниски, а покритието на кадастъра е сред най-ограничените в страната.

Застаряването на населението в областта е следствие най-вече от ниския естествен прираст, но и от отрицателния механичен прираст. Дяловете на второгодниците и на отпадналите от основното и средното образование в областта остават значително под средните за страната стойности. Местното население масово търси и получава специализирана медицинска помощ извън областта най-вече заради близостта до столицата. Престъпността остава висока, а разкриваемостта на престъпленията – по-ниска от средната. Интензитетът на културния живот в област Перник е по-скоро слаб.

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

Слабо Незадоволително Средно Добро Много добро

Доходи и условия на живот

Пазар на труда

Инвестиции

Инфраструктура

Данъци и такси

Администрация

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

Слабо Незадоволително Средно Добро Много добро

Демография

Образование

Здравеопазване

Сигурност и правосъдие

Околна среда

Култура

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ ●●●

Доходи и условия на живот ●●●●

БВП на човек от населението в област Перник продължава да се повишава и през 2015 г., но със значително по-бавен темп от средния за страната. Така стойността му остава двойно по-ниска от средната за страната – съответно 6021 лв. при 12 339 лв. за страната. Преди кризата БВП на човек от населението в Перник беше достигнал почти 8000 лв., което показва дълбочината на кризата и бавното възстановяване на областта.

Брутна работна заплата в областта също нараства постоянно и през 2015 г. е 7514 лв. при 10 535 лв. за страната годишно. Доходите на лице от домакинството намаляват за първи път от повече от десет години, но намалението е малко (2%) и равнището им остава над средното за страната. Причина за сравнително високите доходи при нисък БВП в областта може да се търси във всекидневната трудова миграция на населението към столицата.

Сравнително високите доходи в областта предопределят и относително ниския дял на местното население, живеещо в материални лишения, и този на населението, живеещо под линията на бедност, въпреки че стойностите на двата показателя са близки до средните за страната през 2015 г.

Пазар на труда ●●●●

Следвайки тенденцията в страната, икономическата активност в област Перник намалява през 2016 г. след няколкогодишен ръст. Въпреки това тя остава над средната за страната. Сравнително високата икономическа активност обаче се изразява в по-ниска от средната за страната заетост и по-висока безработица. И докато коефициентът на заетост за областта е близък до средния за страната и през 2016 г., коефициентът на безработица е значително по-висок – 12,4% при 7,7% за страната.

Образователната структура на местното население на възраст между 25 и 64 години се състои от изключително голям дял на хората със средно образование – 71% при 55% за страната за 2016 г. Съответно дяловете и на висшите, и на тези с основно и по-ниско образование са по-ниски от средните за страната.

Инвестиции ●

Перник остава сред областите със сравнително ниска инвестиционна активност. Броят на предприятията се увеличава слабо през 2015 г., но отново е далеч от средния брой за страната спрямо населението. Разходите за придобиване на ДМА отбелязват значителен ръст, но също остават чувствително по-малко от средните. Същевременно обаче в областта се наблюдава отлив на чужди инвестиции в разрез с ръста им в повечето области. Нещо повече – намаляването на ЧПИ в област Перник продължава вече няколкогодишна тенденция към спад и към края на 2015 г. стойността им с натрупване достига 1436 евро/човек при 3250 евро/човек в страната.

Областта се представя и сравнително слабо при усвояването на европейски средства. Към 30 юни 2017 г. изплатените суми по оперативните програми в областта се повишават до 826 лв./човек при 1344 лв./човек в страната. В рамките на областта най-много средства усвояват общините Земен и Трън, а най-малко – община Ковачевци.

Инфраструктура ●●●

Гъстотата на пътната и железопътната мрежа в областта е сравнително висока. Въпреки това делът на автомагистралите и първокласните пътища е по-нисък от средния за страната.

Качеството на пътищата в областта намалява за втора поредна година при ръст в страната, но делът на пътната настилка в добро състояние в област Перник остава относително висок. През 2016 г. той е 47% при 42% за страната.

Делът на домакинствата с достъп до интернет и този на местните жители, използващи интернет, са близки, но остават по-ниски от средните за страната през 2016 г.

Данъци и такси ●●●●

Усреднените размери на местните данъци и такси в общините от област Перник са сравнително по-благоприятни от средните за страната и през 2017 г. Единствено данъкът върху превозните средства средно за областта е малко по-висок от средния за страната, но разликата е минимална. Нещо повече – няма случаи на повишаване на размерите на местните данъци и такси в Пернишка област спрямо 2016 г. Размерът на годишния данък за таксиметров превоз на пътници в общините от областта е на минималното за страната ниво от 300 лв. с изключение на община Радомир, където ставката е 400 лв.

Администрация ●●

Оценките на администрацията за развитието на електронното управление и предоставянето на административни услуги на „едно гише“ в общините от областта за 2017 г. остават от средните за страната, въпреки че разликите не са чувствителни.

Значително по-ниска е оценката за прозрачност на органите на местното самоуправление, въпреки че се повишава през 2017 г. до 47% при 59% за страната. В рамките на областта най-прозрачна отново е община Брезник със 64%, а най-малко прозрачни – общините Трън и Земен с по 22%.

Изключително ниско остава и покритието на територията от кадастралната карта в областта – 4,5%, като по-ниско е само в област Кърджали през 2016 г. Общините Земен, Ковачевци и Трън все още изобщо не са включени в кадастъра.

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ ●●●

Демография ●●●

През 2016 г. за трета поредна година Перник е една от петте области (заедно с Видин, Габрово, Кюстендил и Ловеч), в които на всяко лице на възраст до 14 години включително се падат над две лица на 65 и повече години.

Застаряването на населението е следствие както от изключително ниския естествен прираст, така и от отрицателния механичен прираст. През 2016 г., въпреки че се наблюдава увеличение, естественият прираст остава близо двойно по-нисък от средния за страната. Механичният прираст е относително благоприятен на фона на повечето области, почти -2%, като вероятно близостта до София и възможността за ежедневна трудова миграция към столицата го задържат на тези нива.

Въпреки че сравнително висок дял от местното население живее в градовете, гъстотата на населението в област Перник е почти двойно по-ниска от средната за страната.

Образование ●●●●

През 2016 г. за втора поредна година дялът на записаните в V–VIII клас в област Перник е по-висок от средния за страната, като разликата се увеличава заради ръста (до 80,3%) в областта и спада в страната (до 78,2%).

Дяловете на второгодниците и отпадналите от основното и средното образование в областта остават значително под средните за страната стойности. Същевременно обаче представянето на зрелостниците от областта на матурите е съизмеримо със средното. На матурите по БЕЛ през 2017 г. средната оценка за област Перник е 4,17 (при 4,22 за страната), а дялът на слабите оценки се повишава до над 9% (при под 8% за страната).

През учебната 2016/2017 г. в Перник следват 40 студенти, което е най-ниският брой, откакто в областта има университет, и най-ниският въобще сред областите, които предлагат висше образование.

Здравеопазване ●●

Дялът на здравноосигурените лица в област Перник отново е по-висок от средния за страната през 2016 г. Броят на общо-практикуващите лекари също остава значително по-висок.

Същевременно и през 2016 г. данните показват, че местното население търси и получава специализирана медицинска помощ извън областта – най-вече заради близостта на столицата, в която има най-много специалисти спрямо населението. Перник е областта с най-нисък брой на лекарите от водещите специалности. За пета поредна година Перник е и областта с най-малка леглова база в болниците (2,4 на 1000 души при 5,1 на 1000 души в страната), както и областта с най-малък брой преминали за лечение болни (106 на 1000 души при 235 на 1000 души в страната).

Сигурност и правосъдие ●●

Наказателните съдии в окръжния съд в Перник са сравнително слабо натоварени и през 2016 г. Един съдия разглежда средно по 7,0 дела на месец, докато в страната средният брой достига 9,4 дела на месец. Това обяснява и сравнително бързото правораздаване в областта. През 2016 г. 91% от делата приключват в 3-месечен срок (при 89% в страната), а дялът на висящите дела намалява до под 6% при над 8% за страната.

Въпреки че регистрираните в областта престъпления срещу личността и собствеността намаляват през 2016 г., те за пета поредна година са повече от относителния брой за страната – 14,2 на 1000 души при 12,6 на 1000 души в страната. Същевременно разкриваемостта на престъпленията в област Перник остава по-ниска от средната. През 2016 г. от регистрираните през годината престъпления 43% са разкрити при 48% за страната.

Околна среда ●●●●●

Сравнително високата степен на урбанизация на област Перник е предпоставка за по-високия дял на населението с достъп до обществена канализация – 79% спрямо 76% за страната през 2015 г. Свързаността с пречиствателни станции за отпадъчни води също е висока.

Обемът на образуваните битови отпадъци в областта намалява за трета поредна година и за първи път през 2015 г. е под средните за страната стойности с 352 кг/човек годишно при 422 кг/човек за страната. Емисиите на въглероден диоксид в атмосферата също намаляват и остават под средното за страната ниво с 261 т/кв.км при 324 т/кв.км за страната.

Култура ●

Интензитетът на културния живот в област Перник е значително по-нисък от средния за страната. Вероятно близостта на областта до столицата се отразява и на поддържането и посещението на културно-развлекателни мероприятия и обекти на територията на областта.

И през 2016 г. всички индикатори за областта в тази категория са по-ниски от средните за страната, въпреки че се повишават. Най-голямо е нарастването на средногодишния брой посещения в местните театри – от 83 на 1000 души от населението през 2015 г. до 152 на 1000 души през 2016 г., но дори и тази стойност е над два пъти по-ниска от средната за страната. Интересът към библиотеките в областта също се възражда и нараства рязко, достигайки до 589 посещения на 1000 души, или близо до средните 605 на 1000 души за страната. Нарастване, макар и относително малко, има и при посещенията на музеите в областта.

Перник остава една от четирите области без кино и през 2016 г.

Ключови показатели за област Перник

Индикатори на икономическото развитие	2011	2012	2013	2014	2015	2016
БВП на глава от населението (лв., текущи цени)	6664	5990	5778	5936	6021	n.a.
Средногодишен доход на лице от домакинството (лв.)	4473	5021	5764	5941	6093	5941
Средна годишна брутна заплата на нает (лв.)	6080	6392	6719	7063	7514	n.a.
Относителен дял на бедните спрямо линията на бедност за страната (%)	9,5	11,6	11,9	19,1	20,3	n.a.
Коефициент на икономическа активност на населението на 15–64 години (%)	66,4	68,6	69,6	71,0	72,7	70,7
Коефициент на заетост на населението на 15–64 години (%)	61,1	61,7	60,4	61,6	62,5	61,9
Коефициент на безработица на населението на 15–64 години (%)	8,0	9,9	13,0	13,1	14,0	12,4
Дял на населението с висше образование на 25–64 години (%)	16,7	16,6	16,9	17,8	22,5	18,6
Брой на нефинансовите предприятия на 1000 души от населението	37	38	39	40	41	n.a.
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (лв./човек)	707	853	983	992	1333	n.a.
Чуждестранни преки инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор с натрупване (евро/човек)	1945	1865	1774	1713	1436	n.a.
Дял на домакинствата с достъп до интернет (%)	35,0	42,3	48,4	52,8	53,0	57,2
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	41,7	52,0	48,9	49,5	49,2	47,0
Покритие на кадастъра (%)	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5

Индикатори на социалното развитие	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Коефициент на естествен прираст на населението (‰)	-11,3	-11,7	-11,1	-11,2	-12,5	-11,6
Коефициент на механичен прираст на населението (‰)	-1,6	-1,7	-0,8	-1,7	-0,1	-1,9
Среден успех от матурите по БЕЛ	4,39	4,12	4,16	4,25	4,12	4,06
Процент оценки на матурите по БЕЛ под „среден“ 3,00	4,05	4,47	5,28	5,57	8,07	8,27
Нетен коефициент на записване на населението в V–VIII клас (%)	80,2	77,8	77,0	76,7	78,9	80,3
Дял на здравноосигурените лица (%)	88,8	88,3	87,5	88,6	90,0	89,8
Преминали болни за лечение в МБАЛ на 1000 души от населението	100,6	103,6	103,4	99,3	97,6	106,1
Регистрирани престъпления срещу личността и собствеността на 1000 души	14,3	14,9	15,2	14,0	15,4	14,2
Разкрити престъпления срещу личността и собствеността от регистрираните през годината (%)	38,2	33,1	34,6	30,6	31,1	42,6
Дял на висшите наказателни дела (%)	8,5	7,8	10,1	10,0	6,5	5,9
Дял на населението с достъп до канализация, свързано с пречиствателни станции за отпадъчни води (%)	74,0	74,1	74,2	74,1	73,9	n.a.
Емисии на въглероден диоксид в атмосферата (тонове вредни емисии/кв.км)	297,8	257,0	250,9	292,8	261,3	n.a.
Посещения в кината на 1000 души от населението	0	0	0	0	0	0
Посещения в театрите на 1000 души от населението	88	84	69	55	83	152